

Mishnah Kiddushin, chapter 3

משנה קדושין פרק ג

(1) If he says to his friend: Go and betroth for me a certain woman and he goes and betroths her to himself, she is betrothed to the second. Likewise, if he says to a woman: You are betrothed unto me after thirty days and another comes along and betroths her within the thirty days, she is betrothed to the second. [See version of Bartenura and Tosfot Yom Tov. Thus] the daughter of a priest [betrothed] to an Israelite

[after thirty days] may eat *terumah* [during those thirty days; likewise, the daughter of an Israelite betrothed to a priest after thirty days may not eat *terumah*, during these thirty days, but if the first declares: You are betrothed unto me] from **now** and after thirty days and another comes along and betroths her within the thirty days, she is betrothed and not betrothed [to both i.e., there is uncertainty as to his meaning. Does he mean that if I do not return after thirty days then you will be betrothed to me retroactively from now, or has he merely changed his mind to the later statement and she is only betrothed to him in thirty days' time? Therefore, during that interval the betrothal of the second is valid and she now requires a bill of divorce, from both and] an Israelite's daughter [thus betrothed] to a priest or a priest's daughter to an Israelite may not eat *terumah* [since there is doubt as to which one she is betrothed].

(2) If one says to a woman: Behold you are betrothed to me [with this *perutah*] on the condition that I give you two hundred *zuz*, she is betrothed and he gives

רבנו עובדיה מברטנורא

א האומר לחברו צא וקדש לי אשה פלונית והלך וקדשה לעצמו. אמרי' בגמרא מאי והלך, שהלך ברמאות. ולהכי תנן האומר לחברו ולא תנן האומר לשלוחו, לאשמועינן דאע"ג דלא עשאו שליח מתחלה לכך, אלא שאמר לו קדש לי אשה פלונית, אם קדשה לעצמו קרינן ביה שהלך ברמאות ורמאי הוי: **ובא אחר וקדשה בתוך ל' יום מקודשת לשני**. ויכול לכנסה אפילו בתוך אלו ה' יום: **בת כהן לישראל**. אם בת כהן היא זאת שנתקדשה לאחר שלשים יום, כל אותן שלשים יום תאכל בתרומה, שלא נפטלה מלאכול בתרומת בית אביה. ואם בת ישראל לכהן היא, לא תאכל בתרומה, שעדיין אינה אשת כהן: **מקדשת**. וצריכה גט מתרווייהו: **ב הרי את מקודשת**

א האומר לחברו צא וקדש לי אשה פלונית והלך וקדשה לעצמו, וכן האומר לאשה הרי את מקדשת לי לאחר שלשים יום ובא אחר וקדשה בתוך שלשים יום, מקדשת לשני. בת ישראל לכהן, תאכל בתרומה. מעכשיו ולאחר שלשים יום ובא אחר וקדשה בתוך שלשים יום, מקדשת ואינה מקדשת. בת ישראל לכהן או בת כהן לישראל, לא תאכל בתרומה: **ב** האומר לאשה הרי את מקדשת לי על מנת שאאתן לך מאתיים זיו,

her [i.e., when he completes his condition and gives her the two hundred *zuz* she becomes betrothed retroactively, from the time she received the *perutah*], on the condition that I give you within thirty days from now, [this is not meant merely to speed things along, but rather, is a real condition and therefore,] if he gives her within thirty days [thus completing his condition] she is betrothed, if not, she is not betrothed; on condition that I possess two hundred *zuz* she is

הרי זו מקדשת והוא יתן. על מנת שאתן לך מכאן ועד שלשים יום, נתן לה בתוך שלשים, מקדשת. ואם לאו, אינה מקדשת. על מנת שיש לי מאתים זוז, הרי זו מקדשת ויש לו. על מנת שאראך מאתים זוז, הרי זו מקדשת ויראה לה. ואם הראה על השלחן, אינה מקדשת: ג על מנת שיש לי בית כור עפר, הרי זו מקדשת ויש לו. על מנת שיש לי במקום פלוני, אם יש לו באותו מקום, מקדשת. ואם לאו, אינה מקדשת. על מנת שאראך בית כור עפר, הרי זו מקדשת ויראנה. ואם הראה בבקעה, אינה מקדשת:

betrothed, providing he possesses [them, i.e., he brings witnesses that he possesses them]; on condition that I show you two hundred *zuz*, she is betrothed and he must show her [his money] and if he [was a money changer and] showed her money [lying] on the counter [which was not his], she is not betrothed.

(3) [If he says to her: You are betrothed unto me] on condition that I own a *bet kor* of land [an area where one can plant thirty *se'ah* of produce], she is betrothed, providing that he does own it [i.e., there are witnesses who testify that he owns a *bet kor*; if it is not known, her betrothal is questionable]. On condition that I own it [i.e., a *bet kor*] at a particular location: if he does own it there, she is betrothed, but if he does not, she is not betrothed; on condition that I show you a *bet kor* of land, she is betrothed, providing that he shows her [a field that belongs to him], but if he shows it to her in a valley [i.e., a field that does not belong to him, even though he is the sharecropper], she is not betrothed.

רבנו עובדיה מברטנורא

לי. בפרוטה זו על מנת שאתן לך מאתים זוז: ויתן. ומשיתן נתקדשה למפרע, דכל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי: הרי זו מקדשת ויש לו. אם יש עדים שיש לו. ואם לא נודע שיש לו, הרי זו מקודשת מספק, שמא יש לו ומתכוין לקלקלה: ואם הראה על השלחן. שהיה שולחני והראה על השלחן מעות שאינן שלו, אינה מקודשת: ג בית כור. מקום הראוי לזרוע כור, שהוא שלשים סאין: ויש לו. אם יש עדים שיש לו, מקודשת ודאי. ואם אין ידוע שיש לו, מקודשת מספק ולא אמרינן זוזי דעביד אינשי דמצנעי חיישין דלמא אית ליה ומתכוין לקלקלה. אבל ארעא לא חיישין דלמא אית ליה, דאם איתא דאית ליה ארעא, קלא אית ליה: ואם הראה בבקעה. שאינה שלו. ואע"ג דנחת

(4) Rabbi Meir says: Every condition which is not like that of the children of Gad and the children of Reuvein is not a [valid] condition because it is written:

“And Moshe said to them if the children of Gad and the children of Reuvein will pass with you over the Jordan [... then you will give them the land of Gilad for a possession]” and it continues: “But, if they will not pass over with you, armed [then they shall have possessions among you in the land of Canaan]” (Numbers 32:29-30), i.e., they will not receive Gilad, hence we see, a) that a condition, in order to be valid, must be repeated both in the positive and in the negative, i.e., if I meet the condition then it is valid, but if I do not meet the condition, then it is not valid, b) the condition must be stated before the action and c) the positive before the negative)]. Rabbi Hanina ben Gamliel says: The matter had to be stated, [i.e., the negative, “But, if they will not pass over with you, armed then they shall have possessions among you, in the land of Canaan”] for otherwise, the condition [if not met] would imply that they receive no inheritance at all, even in Canaan [the *halachah* is that when one says the words *al menat* — on condition, one does not have to repeat the negative, however, if one does not use the words *al menat* — **on condition**, he must repeat the condition in the positive and in the negative and if not the condition is not valid].

(5) If he betroths a woman and then declares: I thought that she was the daughter

רבנו עובדיה מברטנורא

בה לחכירות או לקבלנות, אינה מקודשת: **ד כל תנאי**. שאינו כפול וכו' אינו תנאי. ואע"פ שלא נתקיים התנאי נתקיימו הדברים: **אם יעברו ואם לא יעברו**. ואי לא כפל הדברים היתה מתנתו קיימת והיו נוחלים את ארץ הגלעד אע"פ שלא היו עוברים. ואע"ג דאמר אם יעברו אתכם, לית לן מכלל הן אתה שומע לאו. ושמעין מיניה נמי, דבעינן תנאי קודם למעשה, מדלא אמר תנו להם אם יעברו משמע דאי הוה אמר הכי, לא אתי תנאה ומבטל מעשה דמתנה דקדמיה. וש"מ נמי דבעינן הן קודם ללאו, דלא אמר תחלה אם לא יעברו אל תתנו ואם יעברו ונתתם: **ר' הנינא כו'**. אתנאי כפול פליג, דאין צריך לכפול, דמכלל הן נשמע לאו. וזה שכפלו משה, צורך היה הדבר. ולענין פסק הלכה, אם אמר ע"מ, אין צריך תנאי כפול ולא הן קודם ללאו ולא תנאי קודם למעשה, אלא התנאי קיים. ואם לא אמר ע"מ, צריך כל הני דאמרינן. ואם לאו, התנאי בטל והמעשה קיים. ולא שנא בתנאי שבדיני ממונות, ולא שנא בתנאי שבגיטין וקדושין הכל שוה לדבר זה:

ד רבי מאיר אומר, כל תנאי שאינו כתנאי בני גד ובני ראובן, אינו תנאי, שנאמר (במדבר לב) ויאמר משה אליהם אם יעברו בני גד ובני ראובן, וכתיב, ואם לא יעברו חלוצים. רבי הנינא בן גמליאל אומר, צריך היה הדבר לאמרו, שאלמלא כן, יש במשמע שאפלו בארץ כנען לא ינחלו: ה המקדש את

of a priest while she is actually [the daughter] of a Levite, or [the daughter] of a Levite, while she is [actually the daughter] of a priest, poor while actually she is wealthy, or wealthy, while actually she is poor, she is betrothed since [thoughts have no validity and he didn't reveal his thoughts in words] she did not deceive him. If he says to a woman: Behold, you are betrothed to me after I convert, or, after you convert, [or in the case of a slave, he says: You are betrothed to me] after I am freed or after you are freed, after your husband dies or, [where he was married to her sister he says:] After your sister dies or [in the

case of a childless widow], after the [brother of your late husband the] *yabam* performs *halitzah* for you [i.e., the refusal of levirate marriage], she is not betrothed [since at the time of the betrothal there is no valid entity present for the action to take effect]. Likewise, if he says to his neighbor: If your wife bears a female, let her [the infant] be betrothed. If his wife is pregnant, however, the child being discernible, his words are valid [in that the infant, once born, may not accept betrothal from anyone else] and if she bears a female, she is betrothed [however, he must betroth her again].

(6) If one says to a woman: You are betrothed to me [with this *perutah*] on condition that I speak to the governor on your behalf, or that I work for you as a laborer. If he speaks to the governor on her behalf, or works for her as a laborer, she is betrothed; if not, she is not betrothed [i.e., she does not become betrothed in lieu of services he rendered her, since these are considered a debt

רבנו עובדיה מברטנורא

ה והוכר עוברה דבריו קיימין. כתב הרמב"ם דאין לו לבא עליה עד שיקדשנה קדושין שניים, שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם. ולא אמרו דבריו קיימים אלא להחמיר עליה שאסורה לינשא לאחרים: ו ואעשה עמך כפועל. בפעולת יום אחד. ולא דמקדש לה בשכר פעולה, דכיון דקי"ל שנה לשכירות מתחילה ועד סוף, נמצא כשגמר פעולתו הוי שכירותו מלוח אצלה, והמקדש במלוח

האשה ואמר כסבור הייתי שהיא כהנת והרי היא לוייה, לוייה והרי היא כהנת, עניה והרי היא עשירה, עשירה והרי היא עניה, הרי זו מקדשת, מפני שלא הטעתו. האומר לאשה, הרי את מקדשת לי לאחר שאתגיר או לאחר שתתגירי, לאחר שאשתחרר או לאחר שתשתחררי, לאחר שיקמות בעליך או לאחר שתמות אחותיך, לאחר שיחלוץ לך יבמיה, אינה מקדשת. וכן האומר לחברו, אם ללדה אשתך נקבה הרי היא מקדשת לי, אינה מקדשת. אם היתה אשת חברו מעברת והפר עברה, דבריו קיימין, ואם ללדה נקבה, מקדשת: ו האומר לאשה הרי את מקדשת לי על מנת שאדבר עליך לשלטון ואעשה עמך כפועל, דבר עליה לשלטון ועשה עמה כפועל, מקדשת. ואם לאו, אינה מקדשת.

and one cannot effect a betrothal with the cancellation of a debt]. [If he says:] On condition that [my] father consents, [i.e., does not disapprove within the next thirty days] if his father consents [his father did not protest within the given time], she is betrothed; if not, she is not betrothed. If his father dies, she is betrothed; if the son dies, the father is instructed to say that he does not consent [so that

על מנת שירצה אבא, רצה האב, מקדשת. ואם לאו אינה מקדשת. מת האב הרי זו מקדשת. מת הבן, מלמדין האב לומר שאינו רוצה: ז קדשתי את בתי ואיני יודע למי קדשתי, ובא אחד ואמר אני קדשתי, נאמן. זה אומר אני קדשתי וזה אומר אני קדשתי, שניהם נותנים גט. ואם רצו, אחד נותן גט ואחד כונס: ח קדשתי את בתי, קדשתי וגרשתי כשהיא קטנה והרי היא קטנה, נאמן. קדשתי וגרשתי כשהיא

she need not require levirate marriage].

(7) [If a man declares:] I have given my [minor] daughter in betrothal, but I do not remember to whom I have betrothed her, and then someone comes and states: I have betrothed her, he is believed [and may wed her, since he wouldn't lie for fear of being contradicted by her father]. If one says: I have betrothed her, and another [also] says: I betrothed her, both must give a divorce, but if they wish, one may give a divorce and then the other may marry her.

(8) [If a man declares:] I have given my daughter in betrothal and have accepted a divorce on her behalf while she is a minor, and she [presently] is a minor, he is believed [and if he is a priest, she would be disqualified from eating *terumah*, based on this testimony. That a father is believed regarding his minor daughter is derived from the verse: "And the girl's father should say to the elders, I gave my daughter to this man" (Deuteronomy 22:16)]. [However, if he says:] I gave her in betrothal and received her divorce while she was a minor and presently she is

רבנו עובדיה מברטנורא

אינה מקודשת. אלא דמקדש לה השתא בפרוטה ע"מ שיעשה אח"כ עמה כפועל: ע"מ שירצה אבא. בגמרא מפרש שלא ימחה אבא. וכשקבע זמן למחאתו, כגון שאמר שלא ימחה אבא כל שלשים יום. הלכך רצה האב, שעברו שלשים יום ולא ימחה, הרי זו מקודשת. לא רצה, שמיחה בתוך שלשים, אינה מקודשת: מות האב. תוך שלשים, הרי זו מקודשת, דאמרינן מאן מחזי: מת הבן. בתוך ל', מלמדים את האב שימחה, כדי שלא תהא זקוקה ליבם: ז אני קדשתי נאמן. לכנסה. דלא חציף למימר קמיה דאב שקבל הקדושין, אני הוא, אם לא היה אמת, דמרתת דלמא מכחיש ליה: ח וגרשתי. קבלתי את גטה: והרי היא קטנה. עכשיו כשאמר עליה כך: נאמן. לפסלה מן הכהונה. שהאב נאמן על בתו כל זמן שהיא קטנה, דכתיב (דברים כ"ג) את בתי נתתי לאיש הוזה,

an adult, he is not believed. [If he says:] She was taken captive [by non-Jews and may have been violated] and I redeemed her whether she is a minor, or an adult, he is not believed [to prohibit her from marrying a priest]. If he says at the time of his death: I have sons [and therefore, my wife should not be subjected to levirate marriage], he is believed. I have brothers [and therefore, after my death, my wife should be given in levirate marriage,] he is not believed. If one gives his daughter in betrothal [i.e., he accepts betrothal on behalf of one of his daughters] without specifying which, the [*bogerot*] adults are not included [among those who are possibly betrothed, even if his adult daughter appointed him as an agent to accept betrothal on her behalf, she, unlike her younger sisters, does not require a divorce (because of doubt) in order to marry].

(9) If one has two sets of daughters by two wives and he declares, I have given in betrothal, my elder daughter, but I do not know whether it was the eldest of the seniors [i.e., the elder daughter from my deceased first wife], or the eldest of the juniors [i.e., the elder daughter from my present wife], or the youngest of the seniors, who is older than the senior of the juniors; all are forbidden except the

רבנו עובדיה מברטנורא

כשומר לאיש, אסרה על הכל, שאין אנו יודעים למי. כשחזר ואמר לזה, התירה לו: והרי היא גדולה. ואם לאחר שגדלה אמר כך, ובקטנותה לא אמר, אינו נאמן: נשבית ופדיתה וכו' אינו נאמן. לפסלה מן הכהונה. דבשואין הימניה רחמנא לאב. לשבויה לא הימניה: יש לי בנים. ואין אשתי זקוקה ליבם: יש לי אחים. ואשתי זקוקה ליבם. ועד עכשיו היתה בחזקת שאינה זקוקה: אין הבוגרות בכלל. לפי שאינן ברשות האב לקדשן. ואף על פי שעשאתו הבוגרת שליח לקבל קדושה, אמרינן לא שביק אינש מצוה דרמיא עליה ועביד מצוה דלא רמיא עליה. אבל הקטנות והנערות כולן צריכות גט מספק, דלא ידעינן איזו מהם קידש: ט קדשתי את בתי גדולה. איצטריך תנא לאשמועינן פלוגתא דר"מ ור' יוסי בקדשתי את הגדולה ובקדשתי את הקטנה. דאי אשמועינן בקדשתי את הגדולה, הוה אמינא בהא קאמר ר"מ, דבין דאיכא דוטרטא מיננה, להך גדולה קרי לה, דשבח הוא לאדם לקרות בתו בלשון גדולה אע"פ שהיא קטנה, כשיש קטנה למטה ממנה. אבל קטנה אימא מודי ליה לרבי יוסי דכל שהוא יכול לקרות אותה גדולה אין קורא אותה קטנה. ואי אתמר

קטנה והרי היא גדולה, אינו נאמן. נשבית ופדיתה, בין שהיא קטנה בין שהיא גדולה, אינו נאמן. מי שאמר בשעת מיתתו, יש לי בנים, נאמן. יש לי אחים, אינו נאמן. המקדש את בתו סתם, אין הבוגרות בכלל: ט מי שיש לו שתי כתי כנות משתי נשים ואמר קדשתי את בתי הגדולה ואיני יודע אם גדולה שבגדולות או גדולה שבקטנות או קטנה שבגדולות שהיא גדולה מן הגדולה שבקטנות, כלן אסורות חוץ מן הקטנה

youngest of the juniors; these are the words of Rabbi Meir. Rabbi Yose says: They are all permitted except the eldest of the seniors. [If he says] I have betrothed my younger daughter but I do not know whether it was the youngest of the junior [set, from my present wife], or the youngest of the senior [set, from my previous wife], or [when I accepted the betrothal, did I mean on behalf of] the eldest of the juniors, who is also younger than the youngest of the senior set, they are all forbidden except for the eldest of the seniors; these are the words of Rabbi Meir. Rabbi Yose says: They are all permitted, except for the youngest of the junior set.

שְׁבִקְטָנוֹת, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, כִּלְּן מִתְרוֹת חוּץ מִן הַגְּדוּלָה שְׁבִגְדוּלוֹת. קִדְשָׁתִי אֶת בְּתִי הַקְּטָנָה וְאֵינִי יוֹדֵעַ אִם קְטָנָה שְׁבִקְטָנוֹת אוֹ קְטָנָה שְׁבִגְדוּלוֹת אוֹ גְּדוּלָה שְׁבִקְטָנוֹת שֶׁהִיא קְטָנָה מִן הַקְּטָנוֹת שְׁבִגְדוּלוֹת, כִּלְּן אֲסוּרוֹת חוּץ מִן הַגְּדוּלָה שְׁבִגְדוּלוֹת, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, כִּלְּן מִתְרוֹת חוּץ מִן הַקְּטָנָה שְׁבִקְטָנוֹת: **י** הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה קִדְשָׁתִיךָ וְהִיא אוֹמֵרֶת לֹא קִדְשָׁתִי, הוּא אֲסוּר בְּקִרְבוּתֶיהָ וְהִיא מִתְרַת בְּקִרְבוֹי. הִיא אוֹמֵרֶת קִדְשָׁתִי וְהוּא אוֹמֵר לֹא קִדְשָׁתִיךָ, הוּא מִתְרַת בְּקִרְבוּתֶיהָ וְהִיא אֲסוּרָה בְּקִרְבוֹי. קִדְשָׁתִיךָ, וְהִיא אוֹמֵרֶת לֹא קִדְשָׁתִי אֲלָא בְּתִי, הוּא אֲסוּר בְּקִרְבוֹת גְּדוּלָה,

(10) If he says to a woman: I have betrothed you and she says: You have not betrothed me, her relatives are [now] forbidden to him [e.g., he may not marry her sister or mother], but his relatives are permitted to her. If she says: You have betrothed me and he maintains: I have not betrothed you, her relatives are permitted to him, but his relatives are forbidden to her. [If he says:] I have betrothed you and she replies: You only betrothed my daughter, he is prohibited to the relatives of the senior [i.e., the mother, conversely] his relatives are

רבנו עובדיה מברטנורא

בהא, בהא קאמר ר"י, אבל בהך אימא מודי ליה לר"מ, לכך הוצרכו שתיהן. והלכה כרבי יוסי בשתייהן: **י** האומר לאשה קדשתך וכו'. איצטריך לאשמועינן באומר קדשתך, ובאומרת קדשתני. דאי אשמועינן באומר לאשה קדשתך שהוא אסור בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו, הוה אימנא דינא הוא דלא מתסרא איהי בקרוביו, דאיהו שקורי קא משקר, דגברא לא איכפת ליה אם אוסר עצמו חנם בקרובותיה, ומשקר ואמר קדשתך. אע"פ שלא קדשה, אבל איהי כי אמרה קדשתני דאסרה נפשה אכולי עלמא עד שיתן לה גט, אי לאו דקים לה, לא הוה אמרה, ונתסר איהו על פיה בקרובותיה, ואפילו יבא לה גט. קמ"ל: קדשתך והיא אומרת לא קדשת אלא בתי וכו'. משום דהוה סלקא דעתין לומר מאחר שהאב נאמן על בתו מן התורה, תהיה האם נאמנת על בתה מדרבנן,

permitted to the senior [the mother].
The junior's [i.e., daughter's] relatives
are permitted to him and his relatives
are permitted to the junior.

(11) [If he says:] I have betrothed your
daughter and she replies: You have
betrothed none other than myself, the
junior's [i.e., daughter's] relatives are
forbidden to him, while his relatives
are permitted to the junior; the
senior's [i.e., mothers] relatives are
permitted to him, and his relatives are
forbidden to the senior.

(12) [In most cases] whenever there is
a *kiddushin* [i.e., a valid betrothal] and
there is no transgression, the offspring follows the status of the father, such as
the case when a daughter of a priest, Levite, or Israelite, is married to a priest,
Levite, or Israelite. But wherever there is *kiddushin* and there is a transgression,
the offspring follows the status of the [genealogically] blemished, such as in the
case of a widow who is married to a High Priest, or a divorced woman or a
halutzah to an ordinary priest, or a *mamzeret* or a *netinah* [a descendant of the
Givonites (see Joshua 9:17)] to an Israelite, and a daughter of an Israelite to a
mamzer, or a *natin* [the offspring are likewise genealogically blemished]. And
whichever woman, [man] cannot contract *kiddushin* [i.e., the betrothal has no
validity] with that particular person, but others can contract *kiddushin* with her,

רבנו עובדיה מברטנורא

קמ"ל דאינה נאמנת: **יא** קדשתי את בתך וכו'. איידי דתנא להני בבי דלעיל, תנא נמי להא, ואע"פ
שהיא משנה שאינה צריכה. ובכל הני דהיא אומרת קדשתי מבקשים ממנו ליתן גט כדי להתירה.
ואם מעצמו נתן גט, כופין אותו ליתן כתובה: **יב** כל מקום שיש קדושין ואין עבירה. שקדושין
תופסין בה ואין עבירה בנשואיה. והאי כללא לאו דוקא, שהרי גר שנשא ממזרת יש קדושין ואין
עבירה, דקהל גרים לא אקרי קהל, ואעפ"כ אין הולד הולך אחר הזכר שהולד ממזר, אחד גר שנשא
ממזרת ואחד ממזר שנשא גיורת: **וכל מי שאין לה עליו קדושין וכו' הולד ממזר**. ביבמות נפקא
לך מקרא דכתב (דברים כ"ג) לא יקח איש את אשת אביו, וסמך ליה לא יבא ממזר, ומוקמינן לה

וגדולה מתרת בקרוביו. הוא מתר בקרובות
קטנה, וקטנה מתרת בקרוביו: **יא** קדשתי
את בתך והיא אומרת לא קדשתי אלא אותי,
הוא אסור בקרובות קטנה וקטנה מתרת
בקרוביו, הוא מתר בקרובות גדולה וגדולה
אסורה בקרוביו: **יב** כל מקום שיש קדושין
ואין עברה, הולד הולך אחר הזכר. ואינו, זו
כהנת לוייה וישראלית שנשאת לכהן וללוי
ולישראל. וכל מקום שיש קדושין ויש
עברה, הולד הולך אחר הפגום. ואינו, זו
אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן
הדיוט, ממזרת ונתניה לישראל, בת ישראל
לממזר ולנתין. וכל מי שאין לה עליו קדושין
אבל יש לה על אחרים קדושין, הולד ממזר.

the offspring is a *mamzer*. Such is the case when one has relations with any relative forbidden in the Torah. And whatever [woman] who cannot contract *kiddushin* with that particular person or with any others, the offspring follows her status; such is the case with the offspring of the maid or

וְאִיזָה, זֶה הַבָּא עַל אַחַת מִכָּל הָעֵרִיּוֹת שְׁבִתוּרָה. וְכָל מִי שֶׁאִין לָהּ לֹא עֲלִיו וְלֹא עַל אַחֲרִים קִדּוּשִׁין, הַיֵּלֵד כְּמוֹתֶיהָ. וְאִיזָה, זֶה וְלֵד שְׁפָחָה וְנִכְרִית: יֵג רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, יִכּוֹלִין מִמְזוּרִים לְטַהֵר. כִּי צַד. מִמְזוּר שֶׁנִּשְׂאָ שְׁפָחָה, הַיֵּלֵד עֶבֶד. שֶׁחֲרָרוּ, נִמְצָא הַבֵּן בֶּן חוֹרִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, הָרִי זֶה עֶבֶד מִמְזוּר:

a gentile woman.

(13) Rabbi Tarfon says: *Mamzerim* can be purified. How? If a *mamzer* marries a maid, her son is a slave; if he is freed [by his father the *mamzer*], that son is now a free man. Rabbi Eliezer says: Behold, he is a *mamzer* slave.

רבנו עובדיה מברטנורא

בשומרת יבם של אביו, שהיא אשת אחי אביו שהיא עליו בכרת: על אחת מכל העריות. של חייבי כריתות: ולד שפחה ונכרית. דכתיב בשפחה (שמות כ"א) האשה וילדיה תהיה לאדוניה, ובנכרית כתיב (דברים ז') כי יסיר את בנך מאחרי, ומדלא כתיב כי תסיר, ש"מ הכי קאמר, בתך לא תתן לבנו כי יסיר בעל בתך את בנך אשר תלד לו בתך מאחרי, אבל אבתו לא תקח לבנך לא מהדר, שאין הבן הבא מן הנכרית קרוי בנך אלא בנה: יג ממזר שנשא שפחה. ואפילו לכתחלה יכול ממזר לישא שפחה כדי לטהר את בניו. והלכה כר' טרפון. ומודה רבי טרפון שעבד שנשא ממזרת, הולד ממזר, שעבד אין לו יחוס: